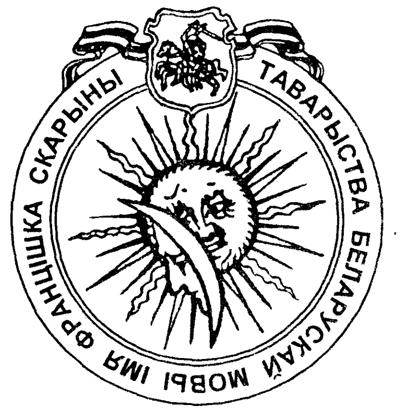
Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Наша слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года **№ 44(429)** **3 ЛІСТАПАДА 1999 г.**

Звесткі пра развал БНФ "некалькі перабольшаныя"

30-31 кастрычніка ў Менску прайшла другая сесія VI з'езда БНФ. Як і чакалася група раскольнікаў паспрабавала сарваць з'езд. Але ім удалося толькі адцягнуць пачатак на 18.00.

На з'езд прыехала 260 дэлегатаў з усіх мясцін Беларусі, што склала 79 працэнтаў ад усіх вылучаных дэлегатаў і зрабіла з'езд цалкам легітымным. З'езд вырашыў асноўную задачу, абраў кіраўнічыя органы БНФ.

Старшынём БНФ "Адраджэньне" абраны Вінцук Вячорка. За яго прагаласавала 228 дэлегатаў. Яго апанент Зянон Пазьняк атрымаў 11 галасоў. Такая сакрушальная параза – вынік раскольніцкай дзейнасці яго і яго памагатых. У з'ездзе прыняла ўдзел вялікая колькасць дэлегатаў, якая раней прымыкала да КХП. Гэта такія вядомыя дзеячы беларускага адраджэння, як рэдактар газеты "Пагоня" Мікола Маркевіч, былы старшыня Гарадзенскай гарадской арганізацыі Кас-тусь Жынь і інш.

З'езд абраў шэсць намеснікаў старшыні:
Алесь Беляцкі
Віктар Івашкевіч
Павел Севярынец
Вячаслаў Сіўчык
Анатоль Фёдараў
Юрась Хадыка.

З'езд абраў Сойм з 49 чалавек:
Вячорка
Шыдлоўскі
Баршчэўскі
Севярынец
Быкаў
Барадулін
Беляцкі
Арлоў
Хадыка
Анцулевіч
Вольскі
Голубеў
Івашкевіч
Астроўскі
Заблоцкі
Сіўчык
Мальчык
Мухіна
Суднік
Нікітчанка
Грыцкевіч
Фёдараў
Гусак
Аскерка
Баўсюк
Паўленка
Пальчэўскі
Саверчанка
Пачкаеў
Трусаў
Баўтовіч
Станкевіч
Скрабатун
Скочка
Тругубовіч
Лабковіч
Лобан
Алейнікаў
Раманішка
Капуцкі
Кавалёў
Кунцэвіч
Стральцоў
Мурашка
Свізуноў
Калубовіч
Марозаў
Шут
Янукевіч

З'езд абраў Рэвізійную камісію з пяці чалавек:
Бартлаў Лявон
Дзіцэвіч Людміла
Жданюк Зміцер
Ілюкевіч Уладзімір
Ляпарская Ларыса

З'езд устанавіў квоты ў Сойм для тэрыторый і моладзі.

З'езд прыняў шэраг заяў і рэзалюцый.

Чаканы правал з'езда не адбыўся. Адкалоўшаяся група дэлегатаў (каля 90 чалавек) не ўяўляе сабой нейкай палітычнай, ці грамадскай структуры

31 кастрычніка прайшоў IУ з'езд Партыі БНФ. Прысутнічала 215 сяброў партыі з 288 абраных.

З'езд прыняў справаздачы Лявона Баршчэўскага і Рэвізійнай камісіі.

На безальтэрнатыўнай аснове старшынём Партыі БНФ абраны Вінцук Вячорка.

Абраны намеснікі:
Алесь Беляцкі
Віктар Івашкевіч
Павел Севярынец
Вячаслаў Сіўчык
Анатоль Фёдараў
Юрась Хадыка.

Абраны Сойм з 44 чалавек і Рэвізійная камісія з трох чалавек.

Станіслаў Суднік.

Беларускія СМІ пра беларускую мову

Агляд і каментары Язэпа Палубяткі

Напэўна не адзін народ на свеце так не цураецца сваёй мовы, як наш. Мы яе саромеемся, мы яе не ведаем. Вясковыя дзеці, ступіўшы на асфальт, забываюць роднае слова, бо ў гарадах яны яго, бадай, не чуюць.

Рамаі Калеснікаў
Газета Слонімская № 13

Яны (службоўцы – Я.П.) губяць беларускую школу пры дапамозе хлусні пра тое, што на адукацыю па-беларуску няма грошай. Яны не друкуюць Васіля Быкава ды іншых беларускіх аўтараў, хлусяць, быццам бы іх ніхто не чытае. Сам А.Лукашэнка заявіў, што па-беларуску нельга выказаць глыбокіх думак.

Сяргей Самасей
"Пагоня" 14.10.99г.

У старажытнай гарадзенскай Барысаглебскай (Калožскай) царкве з мінулай нядзелі распачаліся рэгулярныя набажэнствы на беларускай мове.

Казанні святара айца Аляксандра збіраюць шмат вернікаў. Вялікай папулярнасцю карыстаецца і царкоўны хор пад кіраўніцтвам кампазітара Андрэя Бандарэнкі.

Антон Лабовіч
"Пагоня" 14.10.99 г.

Што рабіць, калі табе даюць у рукі ўлётку "Марша свабоды" або газету "Навіны", дзе няма ні слова па-беларуску? Не чытаць?

"Раскольны рух"
"Наша Ніва" 25.10.99 г.

Адкрыты ліст старшыні Менскага гарадскога выканаўчага камітэта У.В.Ярмошыну

Паважаны Уладзімір Васільевіч!

Падчас нашай сустрэчы 27 жніўня гэтага года Вамі была выказана думка аб тым, што ўжо сёння горад гатовы надаць тром сталічным вуліцам імёны выдатных дзеячоў гісторыі і культуры нашай дзяржавы, а менавіта – Еўфрасінні Полацкай, Кірылы Тураўскага, Францішка Багушэвіча.

У сувязі з гэтым дасылае Вам шэраг канкрэтных аргументаваных прапаноў, да якіх, акрамя згаданых, лічым неабходным дадаць імя Адама Міцкевіча і першага рэктара Беларускага дзяржаўнага універсітэта Уладзіміра Пічэты.

Вуліцу Калектарную прапануем назваць імем выдатнай беларускай і ўсходнеславянскай асветніцы Еўфрасінні Полацкай, вядомай кожнаму жыхару нашай дзяржавы, незалежна ад канфесійнай і нацыянальнай прыналежнасці.

Імя яшчэ аднаго выдатнага сына Беларусі – сучасніка Еўфрасінні Полацкай, пісьменніка і прапаведніка Кірылы Тураўскага магла б, на наш погляд, насіць вялікая і сучасная вуліца Ангарская. Яе назва ніякім чынам не звязаная з Беларуссю.

Вуліцы Валадарскага (або Рэвалюцыйнай) прапануем надаць імя нашага славутага суайчынніка, вядомага ва ўсім свеце паэта Адама Міцкевіча, 200-годдзе якога нядаўна было шырока адзначана ў Беларусі. Важным аргументам на карысць такога перайменавання служыць той факт, што якраз у раёне дзвюх гэтых вуліц плануецца адчыніць помнік геніяльнаму паэту.

Вуліца Інтэрнацыянальная магла б насіць імя выдатнага беларускага паэта Францішка Багушэвіча, чыя памяць у Менску пакуль ніяк не ўшанавана. Менавіта ў раёне сучаснай вуліцы Інтэрнацыянальнай знаходзіўся дом, у якім Ф.Багушэвіч спыняўся, калі бываў у Менску па пытаннях сваёй адвакацкай практыкі і літаратурнай творчасці.

Вуліцы Ленінградскай, дзе знаходзяцца некалькі універсітэцкіх будынкаў, прапануем надаць імя першага рэктара БДУ, знакамітага вучонага і педагога Уладзіміра Пічэты. Сучасная назва гэтай вуліцы жыхарамі і гасцямі горада ўспрымаецца з поўным неразуменнем, бо горад Ленінград даўно перайменаваны ў Санкт-Пецярбург.

Спадзяёмся, што нашыя прапановы, абмеркаваныя і прынятыя Сакратарыятам ТБМ, будуць ухвалены і рэалізаваныя гарадской уладай.

З павагай.

Старшыня ГА "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" Алег Трусаў.

Павесілі шыльды

Як вядома чытачам "Нашага слова", сакратарыят ТБМ яшчэ на пачатку лета звярнуўся з лістом да старшыні Савета Міністраў сп.С.Лінга, дзе выказваў сваю заклапочанасць станам беларускай мовы і пытаўся ў кіраўніка ўраду, што ён сам думае пра матчыну мову, і што робіць урад для яе захавання і развіцця.

Усе тэрміны для рэагавання на ліст прайшлі, а з урада ў ТБМ адказу не прыйшло. Тым не менш нам вядома, што ліст прачыталі. Пра гэта сведчыць з'яўленне на ўваходзе ў Савет Міністраў беларускай шыльды. Раней там была толькі шыльда на расейскай мове, чым мы, у прыватнасці, і абураліся. Беларускую шыльду павесілі і на ўваходзе ў Нацыянальны сход. Праўда ля трэцяга ўваходу, дзе вісіць расейская шыльда Рэспубліканскай камісіі па выбарах, беларускай шыльды так і не з'явілася. Праўда, што ўваход гэты не зусім прыкметны, бо знаходзіцца за елачкамі, якія тут растуць. Відаць падумалі, што не заўважаць...

Палсцюк Валеры.

У мінулы чацвер 21 кастрычніка адбыўся чарговы Сакратарыят, на якім разглядаліся надзённыя пытанні. Па першым пытанні былі разгледжаны заяўкі суполак на прыём у ТБМ і зацверджана іх сяброўства.

Па другім пытанні была задаволена просьба суполкі "Спаемства" аб выдзяленні часу для паседжанняў у сядзібе ТБМ. Цяпер "спаемнікі" будуць збірацца па чацвяргах у 18.30.

Трэцім адбылося зацвярджэнне ўзору каляндарыка ТБМ на 2000 год, які ў хуткім часе плануецца надрукаваць. Яго выява будзе пададзена ў "НС".

Алесь Гурыновіч.

Падпіска на апошнія месяцы 1999 года

Актыўны ўдзел у падпіснай кампаніі на IУ квартал 1999 г. прынялі сябры Магілёўскай абласной Рады ТБМ. З іх дапамогай Сакратарыят падпісаў 16 бібліятэк Клімавіцкага і 12 бібліятэк Касцюковіцкага раёнаў. У Менску падпісаны і 13 бібліятэк Пухавіцкага раёна.

Мітынг-рэквіем у Курапатах

31 кастрычніка ў Курапатах прайшоў мітынг-рэквіем у памяць ахвяр палітычных рэпрэсій. Ад ТБМ на мітынгу выступіў старшыня ТБМ Алег Трусаў.

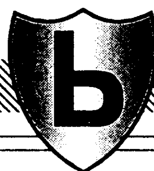
Дарагія Марыя і Павел Знаўцы!

Сардэчна віншуем з вялікай падзеяй у жыцці Вашай сям'і, нараджэннем сына Максіма. Жадаем яму быць вартым свайго бацькі, нашага воя ў змаганні за незалежнасць Бацькаўшчыны. Хай зорка Максіма Багдановіча, у гонар якога Вы назвалі свайго першанца, асвятляе яго жыццёвы шлях.

Здароўя, шчасця, кахання і дабрабыту Вашай сямейцы.

Сакратарыят ТБМ.

У нас невялікі юбілей. Два гады назад 1 лістапада 1997 года выйшаў першы нумар "Нашага слова" ў Лідзе.

№ 44(429) 3 ЛІСТАПАДА 1999 г. наша СЛОВА

ЛІЦЬВІНЫ ГАВОРАЦЬ ПА-ЛІЦЬВІНСКУ

Вось зямля мая запаветная,
Занядбаная, непрыкметная,
Хоць багатая на малітвы,
А крывёю шчодра палітая.

А сыны яе незлічоныя,
Бескалотныя, нехрышчоныя,
Не турбуюцца, не хвалююцца,
Толькі піць ды спаць не лянуюцца.

Як пачнеш співаць – не абудзяцца,
Як пачнеш крычаць – не дачуюцца,
А спытаеш піць – не дадуць вады,
А захочаш бегчы – няма куды.

Рок-гурт "Мроя".

Я надышла да стрыечнага брата і сказала: "Брат, я ўзяла тваё прозвішча, каб узнаваць некалі высокую культуру нашага роду. Ты мне дапаможаш? Ты не пустадомак?" Ён адказаў, што ён пустадомак. Я папрасіла яго: "Тады не крыўдуй мяне". Ён адказаў: "И ты тоже". Мы разышліся.

Я падыходзіла да сястры, да братоў, да бацькоў, да колішніх сяброў, да мужа... Ва ўсіх прасіла дапамагчы мне адшукаць нашую страчаную спадчыну. Першыя білі і зневажалі мяне, страшылі царквой, а ўсё больш касцёлам. Другія тупа адварочвалі пагляды. У вачох трэціх здрадліва мігцеў агеньчык багнавых светлячкоў, і яны адракаліся ад мяне. Я засталася адна, але з верай, што самоце нішто не здрадзіць.

Прыслухоўваючыся да багатых гаворак тутэйшай зямлі, я ўбачыла, што мы прыніжаем памяць нашага слаўнага вучонага Бранiслава Тарашкевіча. Ну завошта гэта мы мову зямлі, якая нам верна слугуе (і мова, і зямля!) абазвалі мянушкай "тарашкевіца" ды яшчэ ў двухкоссе ўзялі, як нядзеяздольную? А я вось зрабіла інакш. Як прыйшла ў хату цёткаперапісчыца, я і запісала на іхнае "ФИО" – Ганна Сцепулёнак, дачка Пятра. Цётка вочы вылупіла.

—У беларусаў такова нет.

—У беларусаў можа і няма, а ў ліцьвінаў – ёсць, дакладней, Вы кажаце слушна-няма іменаў па-бацьку. І запісала сябе дзяцей ліцьвінамі, роднай мовай – ліцьвінскую, іншая мова, якой валодаем – расейская. Праўда, мой Міколка да чужой мовы шчэ не дапяў, затое ён, разумнік, ужо заўважае памылкі ў кніжках, якія яму даюць у школьнай бібліятэцы. Цёткаперапісчыца роўненька выйшла з нашай хаты, а я тут Вам зараз распавяду пра памылкі ў нашай мове, бо не адна я іх бачу. Вунь і Вераніка вядзе свой дзённік паліцьвінску з мяккімі знакамі, і мне папраўляе ўжо, калі пачынаю "русіць".

Дык вось Мікола-першакласнік у бібліятэчнай кніжцы ўбачыў напісанне "у акне" і паправіў: "Трэба пісаць – "у вакне". "Ну так, — кажу, — і твая бабка гаворыць: паставіла чыгунок у вагонь. Таму і я кажу: села ў ваўтобус. Пасля "у", калі наступнае слова пачынаецца з "а", дабаўляецца "в".

Пра "клас" я ўжо казала, бо мае сыны ўзаконілі гэтую форму напісання. Віталік напісаў верш з Міколкі пад назовам "Настаўнік-першакласнік". І хоць гэты вершык палахлівыя беларусы не адважыліся змясціць у сваіх выданнях, затое Міколкава настаўніца Гладкая Тацяна Леанідаўна прачытала яго вучням перад класам. Баявое хрышчэнне, як кажуць. Ведама ж, гэта не датычыць сталых формаў, дзе "ль" мяккае: лёгас, акуляры, лямпа.

Хоць ты ў пушчу збягай да звяроў, хоць на звалку да бамжоў, як пачую пра "слаўтуя творы Адама Міцкевіча"! Так лёгка, не задумваючыся, мы калечым нашу мову! Міцкевічавы творы былі і застануцца слаўнымі, знакамітымі, асёл жа застанецца славутым, бо ў гэтае слова ўкладзены адмоўны сэнс.

Думаецца, што паспяшаліся "нашаніўцы" ўвесьці штучную форму напісання "капэрта", калі я на Міёршчыне ад цёці Ніны (Панізьнік з дому) чула натуральнае вымаўленне: канвэрт.

Вы не ведаеце, як назваць "цветную капусту"? А мая мама так хораша кажа: капуста-цвітуха.

Ёсць у нас, ліцьвінаў, ужо і свае прымаўкі. Ну напрыклад:

Стамілася, як Максім у Ялце.
Грукаеш, як дзядзька ў Вільні!
Працы па вушы, як у Яна Пятроўскага.
Дый дзядоўскія прымаўкі цікавыя!
Не плаціць багаты, а плаціць вінаваты.
Бруд робіць цуд!
За варону замуж выйшла. (Прапала курыца, напрыклад.)

Смерць і радзіны не глядзяць добрай гадзіны.

Як аддасі – дык знойдзеш, а як схаваеш – дык згубіш.

Разумных дзяцей шкода, а дурных – яшчэ больш.

Такі поп, што бярэ і боб!

Планета твая такая. (Лёс, доля).

А слоўцы якія ў нас! Гэткія ж дасціпныя, як і самі ліцьвіны!

Мурнік – пячнік.

Гадун – варажбіт.

Гарэніць – гарчыць (малако ў цельнай каровы.)

Сцямна, заране – надта рана.

Камсамолачка – ідэістка, функцыянерка, без праўдзівай веры. Цікава, што я чула гэтае слова толькі ў адносінах да жанчын. Задумайцеся, мужчыны!

Пабіляны – эмаліраваны.

Кацёлачкі – шарыкі.

Прыштыкі – тое, што па-расейску "изюминка".

Нешта небагавое – зусім благое. Можа хто пачапуўся, значыць павесіўся, выбачайце.

Нігаць – вышукваць нештачка, мо якіх сласонічкаў – прысмакаў.

Ну і скем! – скажуць пра сцюжу. (Мабыць – сквала.)

Процівень – наравісты, настырны чалавек.

Пішчаніцай лезе ў вочы – скажуць пра такога.

Сядзь за ціхатою! – сварацца на дзяцей.

Бадун – мабыць, хітры дурань.

Малайцом, сынок! – пахваліць мама сыночка. Не кажуць "маладзец", ці "малайчына".

Мэрліна – марля.

Не зацемнавай! – папросяць адыйсціся ад вакна.

Прычындалы – інструменты, бо яны прычыняюцца да нейкай працы.

Салапяка – малакасос, знаёмае, яшчэ ад Якуба Коласа слоўца.

Падмосце – так хораша гучыць тое, што іншыя брудна называюць "казлы".

Рассусольваць – прамаруджваць (ад суслы, соскі.)

Як дала гасла! – у сэнсе: дала адбой, згасіла нейкую звадку.

Праўдашто! – згаджаюцца з тым, хто слушна кажа.

Прыдасца надзець хоць раз! – спатрэбіцца.

Спіткі – з'едкі.

Уперад добра было! – параўнай Максімава: "Няма таго, што раньш было!" Выглядае, што мы стапталіся і зрабіліся ўжо "задам", бо адракліся ад даўніны, "перадў". Кароту і тую сталі называць "часоткай". А пра яе цікавая прымаўка засталася. "Кароста – ня проста. Панская хвароба. Ад яе людзі не ўміраюць, але і ручкі не гуляюць". Ці хто памятае яшчэ, што "корь" – гэта паліцьвінску – адзёр. І кароста, і адзёр – хваробы набірушчыя, значыць заразныя.

Адчыхвосціла я Вас тут, нашрайбавала немаведама што. Але, думаю, не пакрыўдзіцеся. Усяго то і розніцы між намі, што Вы кажаце: "партнёр", а я – "напарнік". Вось так мы ходзім з Вамі, панове, укружка. А чаму бы нам не вярнуць спрадвечны ліцьвінскі зварот: "Гаспадар, Гаспадарыня"?! Вось і выбіліся бы на шырокі гасцінец. Да Літвы-Маткі Нашай...

Ганна Матусевіч.

Павел Сцяцко,

доктар філалагічных навук, прафесар, намеснік старшыні Гарадзенскай абласной рады ТБМ імя Францішка Скарыны

"З чужой моўнай практыкі..."

Працяг

Падвергнуць, падвяргаць, падвергнуты. Ці ўласцівыя яны беларускай мове? Пра неўласцівасць іх (і аднакаранёвых ім словаў) беларускай мове сведчыць ужо тое, што яны не фіксуюцца слоўнікамі 20-х гадоў. У пазнейшыя часы іх жыўцом уціснулі ў перакладныя слоўнікі. Але пра ненатуральнасць іх сведчыць ужо тое, што ў саміх слоўніках папярэджваецца: "Лепш перакладаць (часцей так і робіцца) дзеясловамі, адпаведнымі пэўным назоўнікам, а таксама зваротамі з іншымі дзеясловамі з значэннем 'ставіць у пэўны стан, рабіць прадметам якога-небудзь дзеяння) ставіць, выстаўляць, падстаўляць, выводзіць, рабіць, накладаць, аддаваць, даваць, браць, дзейнічаць; подвергать обсуждению – абмяркоўваць, ставіць на абмеркаванне; подвергать осмотру – ставіць на агляд, аглядаць, подвергать опасности свою жизнь – ставіць пад небяспеку сваё жыццё, рызыкаваць сваім жыццём; подвергать операции – рабіць аперацыю, подвергать пытке – караць; подвергать допросу – рабіць допыт, дапытваць; подвергать заключению (юр.) – зняволіваць, подвергать штрафу – накладаць штраф, штрафаваць, подвергать критике – крытыкаваць, подвергать мукам – мучыць..." Тое самае бачым і пры словах ***подвергаться, подвергнуть (ся)***. Гэтыя слоўнікавыя артыкулы "Русско-белорусского словаря", выдадзенага пад рэдакцыяй Я.Коласа, К. Крапівы і П.Глебкі (М., 1953. С.438-439), амаль поўнасцю пайтарылі ўсе яго перавыданні (РБС-82.РБС-93, РБС-98 ды інш.).

І гэта натуральна, бо аднакаранёвыя дзеясловы з іншымі прыстаўкамі перакладаюцца на беларускую мову сваімі іншакаранёвымі дзеясловамі: "Ввергать – укідаць, укідаць, уганяць; ввергать в печаль – уганяць у смутак (РБС-53.С.49). Отвергать – адхіляць, адкідаць, выракацца; отвергаться – адхіляцца, адкідацца (Тамсама.С.368); отверженный – 1) занядбаны, адрынуты, прыгнечаны; 2) адхілены, адкінуты." (Тамсама). Гэтыя артыкулы засталіся амаль без зменаў у РБС-82, РБС-93, РБС-98.

А вось двухтомавы БРС-88, 89 ужо падае: "Падвергнуць сов. Подвергнуть, падвергнуць крытыцы, падвергнуць бамбардзіроўцы" (Т.2.Мн., 1989.С.39). А ў "Тлумачальным слоўніку" (Т.3.Мн.,1979.С.517), акрамя гэтых ***падвергнуцца, падвергнуць***, бачым ужо і ... ***падвержанасць, падвержаны***. Праўда, без ілюстрацый з твораў беларускіх аўтараў. Гэтую недарэчнасць, прадубляваў і новы "Тлумачальны слоўнік" (Мн., 1996.С.409), перапісаўшы артыкулы з згаданымі словамі з даведніка: С. И. Ожегов. Словарь русского языка". Параўн.: "Подвергнуть сов. Сделать предметом какого-нибудь действия, поставить в какоенибудь положение. Подвергнуть опасности// несов. подвергать (М.,1982.С.471) і "Падвергнуць зак. Зрабіць прадметам якога-небудзь дзеяння, паставіць у якоенебудзь становішча. Падвергнуць небяспецы// незак. падвяргаць".

Але ж самыя новыя перакладныя слоўнікі не фіксуюць гэтых падвержаны і падвержанасць у беларускай мове. Так, у РБС – 93 і РБС – 98 (Т.2. С.586) чытаем: "Подверженность – схільнасць; подверженность болезням – схільнасць да хвароб, хваравітасць; подверженный – схільны; подверженный болезням – схільны да хвароб, хваравіты". І няма тут гэтага ***"падвергнуцца небяспецы"***. І рас. ***ввергать*** не мае ў беларускай частцы гэтага штучнага ***"уявргаць"***, а толькі: ***укідаць, укідваць***. а таксама (перан.) ***уганяць, уводзіць, рабіць*** (якім); ***ввергать в печаль – уганяць (уводзіць) у смутак.*** "Увергнутый 1. укінуты; 2. перен. Увагнаны, уведзены, зроблены (якім) (Т.1.С.144-145). Отвергнутый – адхілены, адкінуты, не прыняты, не прызнаны. Отвергнуть – адхіліць, адкінуць, не прыняць (каго-н.) выракчыся; не прызнаць" (РБС – 98. Т. 2. С.379).

Унікаць, ухіляцца, абходзіць, абыходзіць, абмінаць, мінаць – а не пазбягаць. Слоўнікі 20-х гадоў не фіксавалі слова ***пазбягаць*** (калька рас. ***избегать***, дзе неўласцівая беларускай мове прыстаўка ***из-*** заменена на ***па-***: ***избегать >пазбягаць***). Рас. ***избегать*** В. Ластоўскі перакладае словам ***унікаць. Унікаць*** людзей і ***ўхінацца*** ад людзей (ПРК (Б) С.С.219). У "Беларускарасійскім слоўніку" М. Байкова і С.Некрашэвіча (Менск.1926.С.325) чытаем: "Унікаць, унікнуць чаго – избежать, -жать. Уніканьне н. – избежание". А вось РБС-53, выдадзены ў Маскве, да рас. ***избегать.*** падае беларускія адэкваты ***ўнікаць*** (каго – чаго), ***ухіляцца*** (ад чаго), ***абходзіць, абыходзіць, абмінаць, мінаць***, як і: "Избегнуть сов. Пазбегнуць, унікнуць, ухіліцца, абысці, абмінуць, мінуць". Наступныя даведнікі РБС-82, РБС-93 паўтарылі гэтыя артыкулы з РБС-53. "Тлумачальны слоўнік" (Т.3. Мн.,1979.С.597) падае гэтае пазычанне ***пазбягаць*** як амонім да свайго слова ***пазбягаць*** *'збегчы, спусціцца ўніз – пра ўсіх, многіх і сучы – пра ўсё, многае'*. З самога тлумачэння відаць дубляванне свайго слова пазычаным: "Пазбягаць незак. 1. Унікаць, ухіляцца; 2. Пазбаўляцца, вызваляцца (Дый ілюстрацыі – з твораў Няхая, Шамякіна). Паўтарыў гэты артыкул і новы "Тлумачальны слоўнік" (Мн., 1996.С.423).

Дык ці трэба ствараць тут аманімію, калі мы маем шмат сваіх алпаведнікаў да калькаванага чужога ***пазбягаць: унікаць, ухіляцца, абыходзіць, абмінаць***? Адсюль відаць і штучнасць пазычанняў ***непазбежнасць, непазбежны*** на месцы ***немінучасць, няўхільнасць, немінучы, няўхільны*** (РБС-53, РБС-82).

Знішчальны, зруйнавальны, разбуральны ці сакрушальны. Слова ***сакрушальны*** не фіксавалі слоўнікі 20-х гадоў. Няма яго і ў акадэмічным "Русско-белорусском словаре" пад рэдакцыяй Я.Коласа, К. Крапівы, П.Глебкі. Рас. ***сокрушительный*** тут перакладаецца так: ***скрушальны, зруйнавальны, разбуральны*** (М.,1953.С.644).

Сакрушальны – пада-гнанае пад беларускую марфеміку рас. ***сокрушительный*** (рас. суфікс ***–тельн-/-итель-*** заменены на ***–льн***). Рас. прыметнік ад дзеяслова ***сокрушить/сокрушать: сокруши-тельный.*** У беларускай мове няма тут прыстаўкі ***со-***, а толькі ***с- (<з-)***. Дый не фіксуецца цяпер і дзеяслоў ***крышаць***, яго адпаведнік ***скрышваць***, а закончанае трыванне – ***скрышыць***. Таму тут было б ***скрышальны***. Але калі адкінуць гэтую штучнасць ***скрышальны*** ("Каб было бліжэй да рускай мовы" – К.Чорны), то слоўнікі даюць дакладныя, натуральныя яго адэкваты: ***знішчальны, зруйнавальны, разбуральны*** (РБС-82.Т.2. С.416). Пра гэта сведчыць і пераклад рас. ***сокрушитель – знішчальнік, зруйнавальнік, разбуральнік*** (РБС- 82.Т.2.-С.416).

Слова ***сакрушальны*** не падае ніводнае перавыданне РБС-53: ні РБС-82, ні РБС-93, ні РБС-98. Упершыню яго бачым у "Беларускарускім слоўніку" пад рэдакцыяй К.Крапівы (М., 1962. С.832): "Сакрушальна нареч. сокрушительно; сакрушальны – сокрушительный". Прадубляваў яго і двухтомавы БРС-89 (с.429).

Тлумачальныя слоўнікі падаюць толькі адно слова: "Сакрушальны, -ая, -ае. Вялікай сілы, магутны, знішчальны. Сакрушальны ўдар" (ТСБМ. Т.5. Кн.1. Мн.,1983.С.22). "Сакрушальны, -ая, -ае. (высок.). Знішчальны, вялікай сілы. Сакрушальны ўдар" (ТСБЛМ. Мн.,1996.С.580). Гэтыя артыкулы перапісаныя з расейскіх слоўнікаў.

(Працяг у наступным нумары).

Уладзімір Арлоў

АДКУЛЬ НАШ РОД

(Працяг)

Францішак Скарына

Дзіцячыя гады

Будучы славуты сын нашага народа нарадзіўся пяцьсот гадоў таму ў старажытным Полацку. Некалькі стагоддзяў Полацк быў самым буйным і багатым горадам у Вялікім княстве Літоўскім. Тут жыло шмат майстроў і купцоў, якія гандлявалі таварам у блізкіх і далёкіх краінах. Бацька малога Францішка таксама быў купцом. Яго звалі Лукаш.

Дом Скарынаў стаяў недалёка ад Сафійскага сабора, пабудаванага князем Усяславам Чарадзеем. Зусім побач рэчка Палата злівалася з Дзвіною. Як і ўсе полацкія хлапчукі, Францішак часта прыходзіў на бераг з вудамі, а ў летнюю спёку любіў даць нырца ў чыстую рачную ваду.

У горадзе было багата манастыроў і цэркваў, пры якіх існавалі школы. У адной з іх Францішак навучыўся чытаць і пісаць, даведаўся пра слаўнае мінулае Беларусі. Ён ганарыўся родным горадам і выдатнымі людзьмі, што жылі тут у розныя часіны. Настаўнікі былі вельмі задаволеныя сваім здольным вучнем.

Францішак падрастаў і пачынаў задумвацца пра далейшае жыццё. Ён часта ўспамінаў асветніцу Еўфрасінню. Хлопчык ужо разумеў, што магутнасць роднай зямлі залежыць не толькі ад князёў і іхняга войска, але і ад асветы яе жыхароў. Чым больш будзе людзей адукаваных, тым мацнейшая стане дзяржава.

Кракаўскі універсітэт

Сын Лукаша Скарыны хацеў вучыцца далей. Ад бацькі і ад настаўнікаў ён ведаў, што на захадзе, у буйных еўрапейскіх гарадах, ёсць найвышэйшыя школы, якія называюцца універсітэтамі. Але прымаюць туды адно тых, хто ведае лацінскую мову. Гэтую мову тады трэба было ведаць кожнаму адукаванаму чалавеку. На ёй ішлі заняткі ва універсітэтах, на ёй гаварылі і пісалі свае кнігі вучоныя.

Францішак пачаў вучыць лацінскую мову ў полацкіх манахаў-бернардзінаў. Ён ужо цвёрда вырашыў паступаць у Кракаўскі універсітэт. Полацкія купцы часта ездзілі ў польскі горад Кракаў, дзе быў найбліжэйшы ад Беларусі універсітэт. Аднойчы разам з імі выправіўся з дому і Францішак.

Таленавіты юнак без цяжкасцяў стаў студэнтам. Ён, вядома, сумаваў па радзіме, але ў Кракаве вучылася шмат моладзі з Беларусі. Універсітэцкія дакументы расказваюць, што адначасова са Скарынам там займаліся Ян і Паўла з Гародні, Станіслаў з Клецка, Вінцэсь са Слуцка, Мікола з Ашмянаў, Марка з Нямігі. З землякамі заўсёды можна было пагаварыць па-беларуску, памарыць пра тое, як яны вернуцца дадому і будуць дзяліцца з суайчыннікамі сваімі ведамі.

Францішак вывучаў арыфметыку, геаметрыю, музыку. На лекцыях па астраноміі студэнты спасцігалі таямніцы зорнага неба, а на занятках па рыторыцы вучыліся майстэрству прыгожа гаварыць. Гэтыя навукі ў той час зваліся вольнымі мастацтвамі. Лекцыі студэнтам чыталі славутыя прафесары, а ва універсітэцкай бібліятэцы было шмат кніг знакамітых вучоных.

Студэнты жылі ўсе разам у інтэрнаце, які называўся бурсай. Яны сябравалі паміж сабой, заўсёды дзяліліся і кнігамі, і ежай. Жыццё было небагатае, але вясёлае. Праўда, знаходзіліся ў бурсе і такія, што сачылі за таварышамі і бегалі даносіць на іх універсітэцкаму начальству. Яны дакладвалі, што нехта не пагаджаецца з прафесарам, а нехта парушае правіла і на занятках гаворыць з сябрамі не па-лацінску, а па-свойму. Даносчыкаў называлі люпусамі – ад лацінскага слова "люпус", што значыць "воўк".

Люпусаў, зразумела, не любілі і часам каралі. Аднаго з іх, напрыклад, пасадзілі ўначы ў мех і прысудзілі ўтапіць у рацэ. Гэта быў толькі жарт, і даносчыка кінулі ў звычайную лужыну. Але ён так напалохаўся, што, выбраўшыся з меха, падумаў, нібыта ўжо трапіў на той свет.

Падарожжа ў Падую

Пасля вольных мастацтваў Скарына вывучаў у Кракаве медыцынскія навукі. У той час дактароў было яшчэ вельмі мала. Калі пачыналася чума, халера ці іншая пошасць, паміралі дзесяткі тысяч людзей.

Францішак хацеў лячыць чалавечыя душы мудрым кніжным словам, а чалавечыя целы – падзейнымі і добрымі лекамі. Ён вырашыў паехаць у італьянскі горад Падую. Там знаходзіўся універсітэт, вядомы сваімі вучонымі-медыкамі.

У восень далёкага 1512 года ў адным з падуанскіх сабораў сабраліся самыя знакамітыя дактары медыцыны. Старшыня сходу паведаміў, што ў горад прыбыў надзвычай вучоны малады чалавек, які просіць дазволу здаць экзамен па медыцыне.

У Італіі амаль нічога не ведалі пра Беларусь. Яе лічылі нейкай амаль казачнай краінаю. У некаторых тагачасных кніжках цалкам сур'ёзна сцвярджалася, што на берагах Дзвіны, Дняпра і Нёмана зоркі свецяць удзень і ўначы, па гарадскіх вуліцах гуляюць белыя мядзведзі, а людзі маюць на адным воку пасярод ілба.

Як ні дзіўна, вачэй у сына купца Лукаша з Полацка было двое, а па-лацінску ён гаварыў не горш за прафесараў Падуанскага універсітэта. Падарожнік упэўнена адказаў на ўсе пытанні і выклікаў ва ўсіх вялікую павагу.

Слугі прынеслі ў залу дзве вазы – чырвоную і зялёную, а таксама шары гэтых колераў. Вучоным трэба было галасаваць. Хто падаваў свой голас за тое, каб дазволіць Скарыну здаць экзамен на званне доктара медыцыны, павінен быў пакласці свой шар у чырвоную вазу, а хто супраць – у зялёную. Усе кінулі свае шары ў чырвоную.

Праз колькі дзён Скарына бліскуча здаў экзамен і першы сярод усходніх славянаў стаў доктарам медычных, або, як тады казалі, лекарскіх, навук. У той час ён ужо быў і доктарам вольных мастацтваў.

Кнігі з Парыжскай друкарні

Доктар медыцыны мог пайсці прыдворным лекарам да каго-небудзь з уладароў і жыць пад ягонай абаронаю заможна і шчасліва. Але думкі Скарыны былі пра іншае. Так, ён будзе змагацца з хваробамі, што нярэдка спустошваюць на Бацькаўшчыне вёскі і цэлыя гарады. Але яго найбольш непакоіла духоўнае здароўе народа. На ўсход ад Вялікага княства Літоўскага мацнела ваяўнічая Маскоўская дзяржава, што прагнула захапіць беларускія землі. На захадзе было Польскае каралеўства, якое таксама разлічвала пазбавіць нашых продкаў незалежнасці.

Скарына разумеў, што наперадзе ў Беларусі цяжкія выпрабаванні. Каб умацаваць дух народа і ягоную веру ў свае сілы, вучоны палачанін вырашыў даць землякам шмат мудрых кніг на зразумелай кожнаму мове.

У многіх еўрапейскіх гарадах ужо існавалі друкарні. Кнігі не трэба было перапісваць. Іх хутка і прыгожа друкавалі адмысловыя друкарскія машыны.

Францішак Скарына пазнаёміўся з дасведчымі друкарамі і ўзяўся старанна вывучаць іхняе майстэрства. Ён напісаў на Бацькаўшчыну лісты і папрасіў багатых людзей дапамагчы яму грашыма, каб набыць паперу, фарбу ды іншыя патрэбныя рэчы. Пачаць выданне сваіх кніг ён вырашыў у сталіцы Чэхіі горадзе Празе, сярод блізкага па мове і прыязнага да беларусаў народа.

Цар Давыд грае ў гуслі. Гравюра з Бібліі Скарыны

6 жніўня 1517 года Скарына выдаў сваю першую кнігу. Яна называлася "Псалтыр". Услед за ёю ён надрукаваў у Празе яшчэ дваццаць дзве кнігі. Усе яны былі часткамі старажытнай кнігі – Бібліі. Скарына сам пераклаў яе на зразумелую беларусам мову.

Да сваіх кніг доктар Францішак пісаў прадмовы і пасляслоўі. Там ён тлумачыў сэнс падзей, пра якія апавядаецца ў Бібліі. Скарына вучыў глядзець на яе не толькі як на святую кнігу пра Бога, але яшчэ і як на падручнік па самых розных навуках. Ён пісаў, што Біблія – гэта найкаштоўнейшая кніга чалавечае мудрасці. У творах, што выходзілі з-пад ягонага пяра, асветнік вучыў зямлякоў любіць радзіму так аддана, як птушкі любяць свае гнёзды і як пчолы бароняць свае вуллі.

Кнігі Францішка Скарыны былі першымі друкаванымі выданнямі не толькі ў беларусаў, але і ў іншых усходнеславянскіх народаў. Таму вучонага палачаніна называюць беларускім і ўсходнеславянскім першадрукаром.

Першая друкаваная кніга ў рускіх з'явілася амаль на пяцьдзесят гадоў пазней за нашу.

Партрэт першадрукара

Надзвычай цікава разглядаць цудоўныя малюнкі-гравюры Скарынавых кніг. На іх –біблійныя героі, але яны апрануты так, як апраналіся ў тыя часы беларусы. Сённяшнія гісторыкі вывучаюць на гэтых ілюстрацыях побыт нашых продкаў, іхняе адзенне, тое, як яны будавалі дамы і палацы.

Некаторыя вучоныя лічаць, што Скарына сам рабіў да сваіх кніг малюнкі. На адным з іх мы бачым партрэт першадрукара. Скарына працуе ў кабінеце сярод кніг і навуковых прылад. Цішыню і глыбокі роздум вучонага вартуюць скульптуры львоў. Вадзяны гадзіннік нагадвае пра тое, што час ляціць вельмі хутка і чалавек павінен траціць яго на пустыя і нявартыя справы. А вось – пчала. Гэта напамінак, што трэба браць прыклад з яе працавітасці. На партрэце можна знайсці кошыкі для збору лекавых раслін, якія Францішак добра ведаў з дзяцінства.

Сам першадрукар у доктарскай мантыі і ў барэтцы

Францішак Скарына

сядзіць за рабочым сталікам. У руках у яго пяро, перад ім – сшытак, а справа – вялікая разгорнутая кніга. Скарына перакладае Біблію.

На гэтым партрэце змешчаны і герб першадрукара – сонца і месяц у час зацмення. Яго тлумачаць па-рознаму, але можна беспамылкова сказаць, што герб сцвярджае перамогу святла над цемраю, ведаў над невуцтвам, жыцця над смерцю. Менавіта гэтаму прысвяціў Скарына сваё жыццё.

(Працяг у наступным нумары.)

Кніжкі і касеты, якія можна замовіць праз пошту ў ЗАТ "Сотвар":

1. Беларускі народны соннік.—65т.
2. Аўген Калубовіч. На крыжовай дарозе.Творы з эміграцыі.- ВЦ "Бацькаўшчына"—200т.
3. Бялоўскі. Тэхнічныя сродкі навучання і методыка іх прымянення.- "Універсітэцкае"—130т.
4. Васіль Рагуля. Успаміны.—39т.
5. Веткаўскі музей народнай творчасці.-"Беларусь"—860т.
6. Васюковіч Л.С., Яленскі М.Г. . Методыка выкладання беларускай мовы ў сярэдняй школе.- "Ун."—285т.
7. Вініцкі А. Матар'ялы да гісторыі беларускай эміграцыі ў Нямеччыне.- "Тэхналогія"—45т.
8. Вячка Адамчык. Развітальная аповесць.-"Мастацкая літаратура"—240т.
9. Вячка Целеш. Гарады Беларусі на старых паштоўках. Мн. 1998 г.- 1100т.
10. Дапаможнік для журналістаў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы.-44т.
11. Дэні А. Гісторыя эканамічнай думкі. - 107т.
12. Зінаіда Дудзік. Палоннікі жыцця. 1997 г.-100т.
13. Касько У.К. Святло далёкай зоркі. 1997 г.-325т.
14. Неўдах У. Беларуская арганная культура ў кантэксце еўрапейскага музычна-гістарычнага працэсу.-1090т.
15. Е. Мерачыцкі. Светлым ценем Адама Міцкевіча. -39т.
16. Літаратурная Гродзеншчына.-50т.
17. Новы запавет. Псалтыр. -455т.
18. Пушкін А.С. Выбраныя творы -935т.
19. Рычард Смольскі. Тэатр у прасторы часу. 1998 г.- 155т.
20. Саверчанка І. Кніжнапісьмовая культура Беларусі.-650т.
21. Працька П.С. Пакутнік за веру і Бацькаўшчыну. -39т.
22. У. Ліпскі. Праўдзівы аповед пра твой і мой радавод.-105т.
23. ШасціМоўны слоўнік... 1993 г.-195т.
24. Чарняўскі М. Правадыр крылатых вершнікаў. - 195 т.
25. Янка Запруднік. Беларусь на гістарычных скрыжаваннях - 325 т.
26. Я. Купала. Поўны збор твораў. Т. 5. Вершы, пераклады 1930- 1942. – 180т.
27. Я. Найдзюк, І. Касяк. Беларусь учора і сяньня.Папулярны нарыс з гісторыі Беларусі.-220т.
28. М. Ермаловіч. Старажытная Беларусь. Віленскі перыяд.-200т.
29. С. Станкевіч. Русіфікацыя беларускай мовы ў БССР.-100т.
30. Янка Станкевіч. Маленькі маскоўска-беларускі слоўнічак...-100т.
31. Юрка Віцьбіч. Плыве з-пад сьвятое гары Нёман.-100т.
32. Бордовіч А.М., Гируцкий А.А., Чернышова Л.В. Сопоставительный курс русского и белорусского языков.-615т.
33. Франц Кушаль. Спробы стварэньня беларускага войска.-620т.
34. Беларускі гістарычны агляд. Том 5. Сшытак 2(9).Снежань 1998.-550т.
35. Беларускі гістарычны агляд. Том 5. Сшытак 1(8).Чэрвень 1997.-500т.
36. Беларускі гістарычны агляд. Том 4. Сшытак 1-2 (6-7).Снежань 1997.- 450т.
37. П'ер Брунэль, Клёд Пішуа, Андрэ-Мішэ Русо. Што такое параўнальнае літаратуразнаўства? -65т.
38. Энтані Сміт. Нацыяналізм у XX ст.-65т.
39. Фрагмэнты філязофіі, культуралёгіі, літаратуры. (Зіма-97).-390т.
40. Фрагмэнты філязофіі, культуралёгіі, літаратуры. (Вясна-98).-390т.
41. І.Бабкоў. Герой вайны за празрыстасьць.-91т.
42. В.Акудовіч. Мяне няма.- 91т.
43. Юрась Барысевіч.Цела і тэкст.-91т.
44. Уводзіны ў палітыку.- 65т.
45. Кастусь Каліноўскі. (серыя "Беларускі кнігазбор"). -650т.

КНІГІ І ПАДРУЧНІКІ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

1. Атрошчанка Т.Л., Трафімава Г.У. Таямніцы ў школьным ранцы.-100т.
2. Дурэйка Л.І., Лосева Г.Д. Чалавек і свет (вуч. дап. для вучняў 1-га кл.).-160т.
3. Клышка А.К. Пісьмо (для 1 кл. СШ).-100т.
4. Клышка А.К. Буквар (выд. 7-е).-280т.
5. Матэматыка ў 4-х частках. Ч.1 (вучэбны дапаможнік для 1 кл.) – 70т.
6. Іван Бурсаў, 3 вязкі па 3 казкі. (казкі для дзяцей)-187т.
7. Мікола Чарняўскі. Хто накрыўдзіў кракадзіла. (вершы, казкі, прымаўлянкі, лічылкі і г.д.)- 397т.
8. Леанід Пранчак. Пра дзядулю, пра бабулю і пра іх унучку Юлю. (вершы, песні і казкі)- 227т.
9. Заклятае возера. Беларускія народныя казкі (з малюнкамі)-334т.
10. Мікола Гусоўскі. Песня пра зубра. (Пераклад Язэпа Семяжона ў беларускай і рускай мовах зь ілюстрацыямі).- 370т.

ВІДЫЯКАСЕТЫ

"Болта", "Аліса ў краіне цудаў", "Прыгажуня ў сонным лесе", "Меч у камяні" - мультфільмы - усе 900 тыс. руб.

АЎДЫЁКАСЕТЫ

"Ехаў казачнік Бай", "Цiктак ходзікі", "Беларускія народныя казкі", "Стойкі алавянны жаўнерык", "Каліф - бусел", "Азбука для маленькіх" - усе 350 тыс. руб.

Кнігі з касетамі можна атрымаць, пералічыўшы грошы звычайным паштовым пераказам на рахунак ЗАТ "Сотвар" №3012000000195 у філіі 506 ААБ "Беларусбанк", код 809

У графе "Для пісьмовага паведамлення" напішыце, якую касету або кніжку Вы замаўляеце.

Пры пералічэнні грошай просьба не даплочваць 20 тыс. руб. ад агульнага кошту замоўленых тавараў (іх Вы заплоціце пры атрыманні кніжак на пошце).

Для допісаў: 220005, г. Менск-5, а/с 13.

Менчукі! Звяртайцеся па тэл.: 228-45-88, факс 228-45-87.

Каталог можна атрымаць, патэлефанаваўшы ці напісаўшы.

Давайце спяваць па-беларуску

Помню і шукаю

Музыка і словы Алеся Камоцкага

Em Am
Я з гадоў перажытых помню
H7 Em
Мітусню каляровых дзён,
Em Am
Пошук выйсця і шлях дадому,
H7 Em
І гуканні наўздагон,
Em Am
І памылак былых атрута
H7 Em
З цягам часу мяняе смак –
Am Em
Што калісьці было пакутай –
H7 Em
Таго проста ўжо няма.

Я, бывае, блукаю летам
За ўспамінамі след у след
Я, бывае, гляджу бяз мэты
То ў люстэрка, то на партрэт,
А, бывае, сябе здзіўляю,
І ў доўгім жыцці надзей
Я спакою сабе шукаю
З цягам часу ўсё часцей.

Штосуботу Беларускі відэаклуб прадстаўляе

Расклад паказчыкаў з лістапада па снежань

Дзень	Час	Назва відэапраграмы і апісанне
		Лістапад
6	16.00	Страчаны свет: Юрскі парк-2. Навуковая фантастыка пра дыназаўраў (ЗША, рэжысёр Стывен Спілберг).
	18.00	Меч у камяні. Мультфільм (ЗША).
13	16.30	Болта. Мультфільм (ЗША).
	18.00	Музычная відэапраграма.
20	17.20	Салодкі яд кахання. Мастацка-публіцыстычны фільм пра каханне караля Жыгімонта да Барбары Радзівіл (Беларусь, у галоўнай ролі Віктар Шалкевіч).
	18.00	ЗАМЕЖНЫ ФІЛЬМ
27	16.20	Маска. Камедыя (ЗША, у галоўнай ролі – Джым Керы).
	18.00	МУЛЬТФІЛЬМ
		Снежань
4	16.30	Меч у камяні. Мультфільм (ЗША).
	18.00	БЕЛАРУСКІ ФІЛЬМ
11	16.15	Рок-каранацыя-98. Канцэрт беларускіх гуртоў.
	18.00	Пяты элемент. Фантастыка (ЗША, рэжысёр Люк Бэсон).
18	16.00	Ісус. Мастацкі фільм пра жыццё Ісуса Хрыста (ЗША)
	18.00	Аліса ў краіне цудаў. Мультфільм (ЗША).
25	16.30	Прыгажуня ў сонным лесе. Мультфільм (ЗША).
	18.00	Вольныя танцы: слухай сваё! Відэазапіс аднайменнага канцэрту беларускамоўных гуртоў у клубе "Акварыум" 25 сакавіка і 1 красавіка.

Уваход вольны.

Беларускі відэаклуб знаходзіцца на Румянцава, 13 (ст.м. "Пл.Перамогі", ля Лінгвістычнага універсітэта). Тэл. 2848511, 2134352

Хатні музей

Уласны хатні музей ёсць у Вольгі Аляксандраўны Панасюк з вёскі Балата Кобрынскага раёна. У ім сабраны розныя гаспадарчыя рэчы: самапрадкі і кросны, качалкі і валкі для прасавання, дзяжа і маслабойкі, сіта і кошыкі, а таксама тканае палатно, вышыўкі. Многае дасталося Вользе Аляксандраўне ў спадчыну, а многае зроблена і яе рукамі.

Фота Рамана Кабяка, БелТА.

Рэдактар Станіслаў Суднік

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.
Пасведчанне аб рэгістрацыі:
№ 83 ад 28 чэрвеня 1996 г.
Адрас рэдакцыі:
220005, г. Менск, вул. Румянцава, 13.
Адрас для паштовых адпраўленняў:
231300, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: ns@lida1.lingvo.grodno.by

Рэдакцыйная калегія:
Людміла Дзіцэвіч, Алесь Гурыновіч, Леакадзія Мілаш, Язэп Палубятка, Алесь Петрашкевіч, Лілея Сазанавец, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзеных інфармацый

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г.Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 1. 11. 99 г.
Наклад 3300 асобнікаў. Замова № 3055
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес.- 60 000 руб., 3 мес.- 180 000 руб.
Кошт у розніцу: 20 000 руб.